

gat-Európai Unióra bízták, amely így egyszerre vált a NATO európai pillérévé, valamint az Európai Unió „katonai karjává”. A szervezet a közép-kelet-európai országokkal megkötött társulási megállapodásai a térség integrálódási esélyeit segítheti és gyorsíthatja, köztük Magyarországot is.

A recenzens szerint a Stratégiai és Védelmi Kutatóintézet olyan műveket jelentetett meg, amelyek nemcsak a szakemberek, hanem a téma iránt érdeklődő közvélemény számára is hasznosak lehetnek, hiszen olyan adatokkal, elemzésekkel szolgálnak, amelyek segíthetik a jobb és teljesebb eligazodást napjaink egyre bonyolultabb történései között.

A változó NATO. Dokumentumok 1989–1994. Stratégiai és Védelmi Kutatóintézet, Budapest, 1994.
Nyugat-európai Unió Tanulmányok, dokumentumok. Stratégiai és Védelmi Kutatóintézet, Budapest, 1994.

OKVÁTH IMRE

Egyedül mindenkivel

A hatvanas években, amikor *Váci Mihály* és *Garai Gábor* tündökölt a magyar irodalom egén, viták folytak *Weöres Sándorról*. Félreértések elkerülése végett: nem arról, mekkora költő, hanem hogy költő-e egyáltalán.

A korabeli kritika vezérszónokai – a maguk nagyobb dicsőségére – olyasfélét állítottak, hogy Weöres csak egy szerencsétlen flótás, aki a szavakkal játszadozik. Hiányzik belőle a felelősségtudat, az osztályharc „felvállalása” – ez a felvállalás már az idő tájt is nagy divat volt, bár akkoriban mást illetett felvállalni, mint manapság –, az előremutatás, a jövőbe vetett hit, meg még néhány épületes dolog.

Igaz ami igaz, Weöres nemigen törte magát, hogy ezeket a bornírt hiedelmeket eloszlassa. Ha bosszankodva emlegette valaki előtte, miket írnak róla, csak tódította a szót: bizony ő egy jámbor kísérletező, aki csak versíráshoz ért, semmi máshoz. Irigyli azokat, akik értenek a politikához, de ő nem. Valami keveset konyít a disznópásztorkodáshoz meg a tehénlegeltetéshez, de ezt a pesti flaszteron mégsem gyakorolhatja.

Ma, amikor köztudomású, hogy Weöres Sándor a huszadik század egyik legnagyobb költője – maradjunk ennél a sokat megengedő, sokat sejtető megállapításnál –, a hajdani fényes csillagok pedig rég aláhullottak a Nagy Semmibe, ideje ezt az életművet nemcsak alkalmi megnyilvánulásaiban és népszerű töredékeiben megismerni. Látszólag persze Weörest mindenki ismeri. Legendájának legalább egy-két fragmentumát. Mozarti lángelméjének felvillanásait. Gyerekekhez is szóló – bár eredetileg nem nekik íródott – dalait. E bonyolult, mégis világos poézis teljes forrásvidéke és a világlíra szinte minden korszakát és táját bejáró nagy kalandja mégsem világos mindenki előtt, beleértve még a Weöres-hívek, a beavatottak tágabb körét is.

A Szépirodalmi Könyvkiadó gondozásában megjelent kötet – *Egyedül mindekivel* – segít a költő megismerésében, hasonlatosan a korábbi kötethez – *Magyar Orpheusz* –, meg a *Weörestől, Weöresről* című kitűnő válogatáshoz (utóbbi a Tankönyvkiadónál látott napvilágot).

A *Domokos Mátyás* összeállította *Egyedül mindekivel* azokat a nyilatkozatokat, interjúkat és beszélgetéseket gyűjti csokorba, melyek a költő életében szinte számolatlanul készültek. Nem fogja elosztatni a legendákat, nem is teheti, hisz egy ekkora poéta művének és életének nem minden varázslata és megnyilvánulása érthető köznapi ésszel, mégis hozzájárulhat ahhoz, hogy bizonyos hamis hiedelmek eltűnjenek. Az egyik ilyen bonyolult kérdés: Weöresnek *Hamvas Bélához* fűződő kapcsolata. Gyanútlanabbak azt állítják manapság, hogy a költő a nagy kultúrtörténész hatására lett azzá, aki lett. A kérdés azonban ennél sokkal összetettebb. Weöres ugyan sokat tanult Hamvastól, ám amikor kapcsolatba kerültek egymással, már ismerte az emberi szellem azon alapműveit, me-

lyeket Hamvas Béla a munkássága során részben lefordított, részben kommentált. Viszonyuk tehát nem annyira a mesteré és tanítványáé, inkább két egyenrangú szellemé: az egyik idősebb, érettebb, a másik ifjabb és szertelenebb.

Fontos kérdés – és e téren is akad félreértés – Weöres „istenáldotta” tehetsége. Vitathatalan, hogy egészen egyedi talentum volt, ám ez önmagában félrevezető lehet. Aki figyelmesen végigolvassa nyilatkozatait, a vele készült interjúkat, látni és érteni fogja, hogy a valóban istenáldotta képességeket a költő milyen hatalmas szellemi apparátussal csiszolta és bővítette. Hogy képességei teljes kibontakozásához meg tudta teremteni a műhelyt, ami nélkül az adottságok önmagukban csak lehetőségek. Nem egy, és nem két kiváló – már-már zseniális – képességű magyar poéta műve bicsaklott meg azon, hogy talentum és a mesterségbeli felkészültség nem volt arányban egymással.

Az ösztönös felismerések és a poéta doctus szemével is átélt világ, az angyal sugallata s e tündöklő ajándék megmunkálása – ahogy ő mondta: a „pizsmogás” –, a kívülről szelídnek látszó lélek, aki belül mégis kristálykemény s képes ellenállni a pillanat minden sanda csábításának és olykor ordas fenyegetésének: ezek Weöres nyílt titkai.

A remek könyv lapjain kibontakozik Weöres külső és benső világa, nagy, látványos eseményekben nem túl gazdag, sejtelmekben annál intenzívebb élete. Minden interjú, nyilatkozat egy-egy újabb tollvonás a költő portréjához, ami segíthet művét átvilágítani, s az olvasót sejtetően közelebb hozza e titokzatos poézishez.

Egyedül mindenkivel. Weöres Sándor beszélgetései, nyilatkozatai, vallomásai. Sajtó alá rendezte: Domokos Mátyás. Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest, 1993., 488.p.

SZEPESI ATTILA

LAPLÁTOGATÓ

A bizonyosságot körülvevő szavak

„Nyugatra tekintve a Mérleg tájékoztat a vallási gondolkodás, a modern kultúra és az európai eszme legújabb fejlődéséről” – hirdeti előfizetési felhívásában a külföldön szerkesztett magyar nyelvű folyóirat. Vállalt feladatának alapját a keresztény hivatástudat képezi, melynek segítségével egyensúlyt kíván teremteni a jelen és a múlt természetes és természetfeletti tapasztalatai között, egy lelkiismeretesebb jövő megteremtése érdekében.

A Mérleg vállalkozása következőképpen sokkal messzebbre mutat annál, amit a szerény alcím – *Lapok és könyvek szemléje* – sejtetni enged. Nem elégszik meg azzal, hogy szemelvényeket, méltatásokat, kritikákat adjon közre magyar és idegen nyelvű könyvújdonosságokról, külföldi – főleg osztrák és német –, de emellett angol, francia, amerikai és olasz – folyóiratok, napilapok cikkeiről; ennél jóval többre törekszik. Megmutatkozik ez egyrészt a válogatás szempontjaiban: hírt ad a legújabb természettudományos felfedezésekről és elméletekről, a demokratikus társadalmak konfliktusairól és lehetőségeiről, a vallás(ok) szerepéről, belső és külső párbeszédeiről. Egyszóval mindenről, ami a környezetére odafigyelő mindenkori embert érdekelheti.

Allandó eleme az újságnak a Jegyzetek rovat, melyben fontosabb kulturális hírek találhatóak (évfordulók, események és rendezvények, halálozások, kitüntetések), új magyar könyvek rövid ismertetése, ill. bírálata, tudósítások nagyobb nemzetközi – pl. a frankfurti – könyvvásárokról, különböző vélemények megszólaltatása egy-egy érdekes kérdésben. Utóbbiak közé tartozott az Amerika felfedezésének 500. évfordulója okán kibontakozó vita a keresztények felelősségéről a hódítás mikéntjében, a qumráni tekercsek vagy az